

(ztráta práva volebního nebyla vyslovena); činy trestné byly spáchány dne 18. ledna 1928. Tento trest byl rozhodnutím presidenta republiky ze dne 19. října 1928 amnestován. Na toto odsouzení vztahuje se výrok odvolacího soudu v důvodech rozsudku, že obviněný byl již trestán pro přestupek krádeže a že se dopustil ve zkušební době nového trestného činu ze ziskuchtivosti. Nesprávně a v rozporu se spisy vyslovil odvolací soud, a) že obviněný byl trestán pro přestupek krádeže a b) že se ve zkušební době dopustil nového trestného činu ze ziskuchtivosti, neboť podle výnosu o řečené amnestii čl. II. byl onen trest prominut s účinky § 1 zákona o podmíněném odsouzení, a tedy má býti pokládáno za to, že amnestovaný nebyl pro tento čin odsouzen, nový trestný čin pak, jenž jest předmětem nynějšího odsouzení, nebyl spáchán ve zkušební době, nýbrž ještě před činem, na nějž se amnestie vztahuje. Poněvadž odvolací soud ony nesprávné okolnosti uvádí na odůvodnění výroku, že podmíněné odsouzení obviněnému přiznáno býti nemohlo, má patrně na zřeteli ustanovení §§ 2 a 6 zákona čís. 562/19, třebaže se jich výslovně nedovolává. Ustanovení těch užil však odvolací soud, jak plyne z toho, co předesláno, neprávem. Důvody odvolacího rozsudku uvádějí ovšem také, že nelze očekávati, že obžalovaný bez výkonu trestu povede pořádný život, než tato věta jest v tak úzké spojitosti s větou předcházející, obsahující ony nesprávnosti, že nelze — zejména vzhledem ke slovu »takže« předvěti a závěti spojující — pochybovati o tom, že podkladem úsudku, že nelze očekávati, že obviněný bez výkonu trestu povede řádný život, jsou právě a jen ony nesprávné okolnosti. Tím však stává se vratkým i výrok sám i kdyby jej bylo posuzovati podle § 1 zák. čís. 562/19. Bylo proto o zmateční stížnosti podle § 33 tr. ř. na záštitu zákona podle § 292 a 479 tr. ř. uznati právem, jak se stalo.

### Čís. 3597.

**Zmateční stížnosti na záštitu zákona nelze použití proti jakémukoli nesprávnému názoru trestního soudu vyslovenému při některém jeho soudním úkonu k jeho odůvodnění, nýbrž jen tehdy, měl-li tento právně pochybený názor v zápětí skutečně i nesprávnost výroku nebo postupu soudu.**

Návrh na potrestání nestal se až po uplynutí lhůty § 530 tr. zák., byla-li ve lhůtě podána obžaloba pro výrok »drzý« lhář a po lhůtě učiněn návrh na odsouzení pro výrok »sprostý« lhář.

Lhářem jest, kdo vědomě mluví nepravdu; v běžné mluvě lidí průměrné duševní úrovně zaměňuje se však slovo »lež« se slovem »nepravda«; jde o obvinění z opovržlivé vlastnosti ve smyslu § 491 tr. zák., byl-li kdo označen za lháře v onom smyslu.

K odsouzení pro výrok »lhář« nestačí průkaz objektivní nepravdivosti výroku, nýbrž jest třeba dokázati, že pachatel nepravdu pronesl vědomě.

Nejvyšší soud jako soud zrušovací odmítl po ústním líčení zmateční stížnost generální prokuratury na záštitu zákona do rozsudku okresního soudu v Kouřimi ze dne 6. března 1928 v bodě 1., by bylo uznáno právem, že rozsudkem okresního soudu v Kouřimi ze dne 6. března 1928, pokud jím bylo vysloveno, že se návrh na potrestání pro výraz »sprostý« stal až po lhůtě § 530 tr. zák., byl porušen zákon v ustanovení § 530 tr. zák.; vyhověl jí však v bodě 2. a uznal právem, že rozsudkem krajského jako odvolacího soudu v Kutné Hoře ze dne 8. května 1928, jímž byl obžalovaný podle § 259 čís. 3 tr. ř. sprostěn z obžaloby pro přestupek proti bezpečnosti cti podle § 491 tr. zák., byl porušen zákon v ustanovení § 491 odst. druhý tr. zák.

### D ů v o d y:

Rozsudkem okresního soudu v Kouřimi ze dne 6. března 1928 byl obžalovaný, tajemník sdružení cestářů v P., uznán vinným přestupkem proti bezpečnosti cti podle § 491 tr. zák., jehož se dopustil tím, že dne 2. listopadu 1927 v K. na schůzi okresních cestářů a tudíž veřejně a před více lidmi nazval Josefa S., tajemníka v K., »lhářem«, čímž ho vinil z opovržlivých vlastností nebo z opovržlivého smýšlení. Rozsudek jest odůvodněn takto: Dne 2. listopadu 1927 konala se v K. měsíční pravidelná schůze cestářů, na které jako referent mluvil soukromý obžalobce Josef S. Po jeho referátu ujal se slova obžalovaný a ve své řeči, ve které se jednalo o článku uveřejněném v časopise »Zájmy okresních cestářů« nadepsaném: »Zástupci našeho sdružení u ministerstva vnitra«, o němž se ve schůzi debatovalo, prohlásil mezi jiným, že soukromý obžalobce jest »lhářem«. Obžalovaný doznal se k výroku: »jestliže soukromý obžalobce prohlásil, že jsme s deputací u ministerstva nebyli a že článek v Zájmech uveřejněný jsme ukradli, je p. tajemník (obžalobce) lhářem«. Slyšený svědek Václav Ch. potvrdil, že, když se mluvilo o shora řečeném článku a o jeho původu, prohlásil obžalovaný, že pokládá obžalobce za pouhého lháře a na cti utrhače; totéž potvrdil svědek Alois P., který slyšel výrok »sprostý lhář« a »na cti utrhač«, což slyšel i svědek Václav R. Soud po provedeném hlavním přeličení na základě výpovědí oněch svědků vzal za zjištěno, že obžalovaný užil o soukromém obžalobci výrazu »lhář«, a to podle výpovědi svědků s přívlastkem »sprostý« a »na cti utrhač«, tedy rozhodně ve smyslu hanlivém, by ho obvinil veřejně z opovržlivé vlastnosti nebo smýšlení a aniž své hanění odůvodnil, totiž dokázal, že jeho udání jest pravdivé. Výrok »drzý« prokázán nebyl — soukromá obžaloba uvádí totiž závadný výrok v tomto doslovu: »A já slavnostně prohlašuji, že pan tajemník S. jest drzým lhářem« — a rovněž ani výrok podmíněčně pronesený, tak jak jej obžalovaný přiznal. Výraz »sprostý« byl sice svědky prokázán, avšak návrh na potrestání stal se až po lhůtě § 530 tr. zák., — navrhl totiž soukromý obžalobce v konečném návrhu při hlavním přeličení dne 6. března 1928 odsouzení obžalovaného pro slova »drzý lhář nebo sprostý lhář nebo lhář«. Proti tomuto rozsudku ohlásil odvolání jak soukromý obžalobce Josef S. co do viny a trestu, tak i obžalovaný co do viny a trestu, odvolání obžalovaného bylo provedeno.

Rozsudkem krajského jako odvolacího soudu v Kutné Hoře ze dne 8. května 1928 bylo odvolání obžalovaného vyhověno, rozsudek prvního soudce byl změněn a obžalovaný podle § 259, čís. 3 tr. ř. sprostěn z obžaloby pro přestupek podle § 491 tr. zák., jehož se prý dopustil tím, že dne 2. listopadu 1927 v K. na schůzi okresních cestářů, tudíž veřejně a před více lidmi nazval Josefa S-e, tajemníka v K. »lhářem« a takto ho vinil z opovržlivé vlastnosti a z opovržlivého smýšlení. Tím stalo se odvolání soukromého obžalobce bezpředmětným. Rozsudek ten jest odůvodněn takto: Pokud se týče skutkového děje má odvolací soud na základě výsledků průvodního řízení, vyličených prvním soudcem rovněž za zjištěno, že obžalovaný dne 2. listopadu 1927 v K. na schůzi okresních cestářů, tudíž veřejně a před více lidmi nazval Josefa S., tajemníka v K., »lhářem«. Obžalovaný, který připouští, že nazval soukromého obžalobce lhářem, tvrdí však, že chtěl tím jen kritisovati jednání soukromého obžalobce při schůzi dne 1. října 1927 v K., při které soukromý obžalobce, mluvě o článku, podepsaném i obžalovaným a uveřejněném v časopise »Zájmy okresních cestářů« tvrdil, že obsah článku neodpovídá pravdě, a že jest ukraden. Hledíc k souvislosti, ve které výrok »lhář« byl obžalovaným pronesen, má odvolací soud za to, že obžalovaný tímto slovem tvrdil, že soukromý obžalobce, mluvě o článku, jak shora uvedeno, vědomě tvrdil nepravdu, a byla by podle toho dána objektivně skutková podstata podle § 491 tr. zák. Pachatel jest však jen tenkrát trestným, nedokáže-li, že jeho tvrzení, v souzeném případě, že soukromý obžalobce jest lhářem, jest pravdivé. V tomto směru má odvolací soud na základě spisu okresního soudu v Kouřimi T 727/27 za prokázáno, že soukromý obžalobce byl rozsudkem ze dne 6. března 1928 (potvrzeným odvolacím soudem) uznán vinným přestupkem podle § 491 tr. zák. spáchaným tím, že dne 1. října 1927 na schůzi okresních cestářů v Kouřimi, mluvě o článku s nadpisem »Zástupci našeho sdružení u ministerstva vnitra«, uveřejněném v čísle z 20. září 1927 časopisu »Zájmy okresních cestářů«, na kterém byli podepsáni mimo jiné také Antonín H., nyní obžalovaný — jako autoři prohlásil, že »článek ten jest naprostá blamáž, že, jak ve článku jest tvrzeno, podepsaní vůbec u ministerstva a nikde nebyli a že tento článek organizaci, jejímž tajemníkem jest nynější soukromý obžalobce, autoři, i nynější obžalovaný, ukradli«, a také odsouzen a to hlavně z toho důvodu, že pravdivost svého tvrzení nedokázal. Tím má soud odvolací za prokázáno, že soukromý obžalobce skutečně tvrdil něco nepravdivého. Poukazuje-li obžalovaný slovem »lhář« na toto tvrzení něčeho nepravdivého se strany soukromého obžalobce, mohl tak učiniti vším právem a nelze ho proto uznati vinným přestupkem podle § 491 tr. zák., neboť dokázal, že soukromý obžalobce skutečně vědomě nemluvil pravdu, že lhal.

Generální prokuratura dovozuje, že i rozsudkem okresního soudu v Kouřimi, i rozsudkem krajského jako odvolacího soudu v Kutné Hoře byl porušen zákon, a podává proti oběma rozsudkům z důvodu toho zmateční stížnost na záštitu zákona. Pokud jde o rozsudek okresního soudu, dochází sice zmateční stížnost právem k závěru, že odůvodnění rozsudku, že se návrh na potrestání stal až po uplynutí lhuty § 530 tr. zák., spočívá na mylném právním posouzení věci, dovozujíc, že

závadný výrok v celém svém doslovu, jenž jest v obžalobě uveden, tvoří jediný čin a nelze jej proto rozčleňovati v několik dílů a považovati tyto jednotlivé díly za samostatné činy, že se závadným výrokiem impu- tuje soukromému obžalobci opovrhlivá vlastnost, lhářství, a že přívlas- tek ke slovu »lhář« připojený, slouží jen k jeho zdůraznění a zosílení, by tím více vyniklo, že obviněný slova toho používá ve smyslu hanli- věm, že proto nezáleží na tom, užil-li obviněný, chtěje vlastnost napá- deného jako lháře charakterisovati, přívlastku »drzý«, či »sprostý«, poněvadž oba tyto přívlastky příhanu vyjádřenou slovem »lhář« stej- ným způsobem stupňují. Avšak tím ještě není zmateční stížnost na záštitu zákona opodstatněna. Připouštíť podle výslovného předpisu § 33 tr. ř. zákon tento mimořádný opravný prostředek jen proti roz- sudkům, usnesením, postupu trestních soudů spočívajícím na porušení nebo na nesprávném použití zákona. Podle § 292 tr. ř. vyslovuje zru- šovací soud, shledá-li zmateční stížnost na záštitu zákona odůvodně- nou, že napadeným usnesením, nebo postupem, řízením nebo rozsud- kem, porušen byl zákon a byl-li obžalovaný takovým zmatečným roz- sudkem odsouzen k trestu, může ho zrušovací soud . . . buď osvoboditi, nebo použítí mírnější trestní sazby, nebo naříditi, by se proti němu řízení znovu zavedlo. Z těchto pozitivních předpisů zákona jakož i z podstaty zmateční stížnosti podle § 33 tr. ř. jako mimořádného opravného prostředku proti rozsudkům, usnesením a postupu trestních soudů spočívajícím na nesprávném použití zákona vyplývá, že jí nelze použítí proti jakémukoli právně nesprávnému názoru trestního soudu vyslovenému při některém jeho soudním úkonu k jeho odůvodnění, nýbrž jen tehdy, měl-li tento právně pochybený názor v zápětí skutečně i nesprávnost výroku nebo postupu soudu. Toho v souzeném případě nebylo. Přes nesprávný názor okresním soudem jen v důvodech jeho odsuzujícího rozsudku vyslovený, že se návrh na potrestání ohledně výrazu »sprostý« stal až po uplynutí lhůty § 530 tr. zák. vyzněl roz- sudek odsuzující obžalovaného zcela podle alternativního návrhu ob- žalobcova, že obžalovaný označil soukromého obžalobce »lhářem«, aniž byl obžalovaný v některé z ostatních obžalobcem naznačených alternativ (»drzý« nebo »sprostý« lhář) — a to zcela správně — z obžaloby sprostěn nebo z neodsouzení ve smyslu ostatních alternativ jakýkoli důsledek odvozován. Čelí tedy zmateční stížnost generální pro- kuratury výhradně proti (ovšem nesprávnému) právnímu názoru jen v důvodech rozsudku vyslovenému, než pro rozhodnutí soudu zcela bezvýznamnému, a nelze ji proto z úvah výše uvedených uznati vůbec za přípustnou. Ve směru tom bylo tedy zmateční stížnost odmítnouti.

Naproti tomu jest stížnost odůvodněna, pokud čelí proti rozsudku odvolacího soudu. Lhářem se označuje člověk mající vlastnost, že vědomě mluví nepravdu. V běžné mluvě lidí průměrné duševní úrovně lze se arci často setkat s úkazem, že se slovo »lež« zaměňuje (stotož- ňuje) se slovem »nepravda«, neboť lidé začasť jsou toho mínění, že, co není pravda, je lež, a že, kdo nemluví pravdu, jest lhářem. Že v sou- zeném případě nejde o použití slova »lhář« v tomto posléze uvedeném smyslu běžné mluvy, připouští odvolací soud, uváděje v důvodech, že vzhledem k souvislosti, ve které výrok »lhář« byl pronesen, jest za to

miti, že obviněný tímto slovem tvrdil, že soukromý obžalobce tvrdil vědomě nepravdu. Správně proto odvolací soud uznává, že objektivní skutková podstata přestupku § 491 tr. zák. jest dána, že v označení soukromého obžalobce lhářem jest obvinění z opovržlivé vlastnosti (jak výrok rozsudku správně uvádí, připojuje nadbytečně a ne právě vhodně i »z opovržlivého smýšlení«). Odvolací soud má za to, že se obviněnému podařil důkaz pravdy, neboť má na základě spisu T 727/27 okresního soudu v Kouřimi za dokázáno, že nynější soukromý obžalobce pronesl dne 1. října 1927 na schůzi okresních cestářů, mluvě o článku »Zástupci našeho sdružení u ministerstva vnitra« výrok: »Článek ten jest naprostá blamáž, podepsaní na onom článku vůbec u ministerstva a nikde nebyli, tento článek jim, t. j. organizaci, jejíž tajemníkem soukromý obžalobce jest, ukradli«. Než, by někdo mohl býti odsouzen pro výrok »lhář«, k tomu nestačí průkaz objektivní nepravdivosti jeho výroku, nýbrž jest třeba dokázati, že nepravdu pronesl vědomě, t. j. jsa si vědom toho, že to, co tvrdí, neodpovídá pravdě. V tom směru však rozsudek T 727/27 nic nezjišťuje, obmezuje se — poněvadž to k řešení otázky viny v onom případě stačilo — na zjištění, že výrok byl pronesen a důkaz pravdy toho, co výrokem tím tvrzeno, nebyl podán. Subjektivní stránkou, zda tehdejší obviněný a nynější soukromý obžalobce přes své lepší vědomí mluvil nepravdu, se onen rozsudek nezabývá. Pochybil proto v této trestní věci odvolací soud, maje jen na základě onoho rozsudku T 727/27 za prokázáno, že nynější soukromý obžalobce při schůzi dne 1. října 1927 mluvil vědomě nepravdu, že lhal. Toto zjištění odvolacího soudu, jež v rozsudku T 727/27 nemá opory, není jinak vůbec odůvodněno, chybí tedy pro zjištění to důvody a odvolací rozsudek trpí zmatkem § 281 čís. 5 (462 čís. 2) tr. ř. Tím se ovšem stává vratkým úsudek odvolacího soudu, že byl podán důkaz pravdy o opovržlivé vlastnosti soukromému obžalobci předhazované. Bylo proto v tomto směru opodstatněné zmateční stížnosti podle § 33 tr. ř. vyhověti, a uznati podle § 292 a 479 tr. ř., jak se stalo.

### Čís. 3598.

Ohledně údajů, které kdo učiní ve své vlastnosti jako svědek, jest připustiti odchylku od všeobecné zásady § 490 tr. zák. v ten rozum, že svědek, jemuž nebylo prokázáno, že učinil nepravdivé údaje vědomě nebo dokonce úmyslně, nemůže se výkonem své svědecké povinnosti dopustiti trestného činu vůbec a urážky na cti zvláště.

I když je trestnímu řádu cizí forma písemného soudního svědectví, není překážky, by na obsah dopisu, zasláního soudu, nebylo nazíráno jako na sdělení, jímž pisatel mínil vyhověti své svědecké povinnosti, které tudíž pokládal za svou svědeckou výpověď před soudem.

Pro subjektivní skutkovou podstatu podle § 487 tr. zák. se vyžaduje vědomí pisatele dopisu, vinícího někoho z přestupku proti bezpečnosti cti, že toto sdělení jest objektivně nepravdivé.